

Organisatieonderdeel: Samenleving
Mail behandelaar: S.Olthof@barneveld.nl
Telefoonnummer: 0342495824

Raadsvoorstel nr.2802
Barneveld, 5 juli 2023
Portefeuillehouder: W. Oosterwijk

Onderwerp: **Vangnetuitkering BUIG 2022**

Samenvatting raadsvoorstel

De gemeente Barneveld heeft meerjarig een tekort op het BUIG-budget. We vragen een vangnetuitkering aan, zodat een deel van dit tekort over 2022 door het Rijk gecompenseerd wordt.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Instemmen met de verklaring van het college dat zij maatregelen heeft genomen om het tekort op het BUIG-budget terug te dringen.

1. Inleiding

Gemeenten ontvangen vanuit het Rijk jaarlijks budget om de uitkeringen Participatiewet uit te bekostigen. Dit Rijksbudget heet de gebundelde uitkering (BUIG). Over 2022 heeft de gemeente Barneveld op het BUIG-budget een tekort. Op het moment dat de gemeente meer uitgaven heeft dan het toegekende budget, is er een regeling om (onder voorwaarden) dit tekort voor een deel vanuit het Rijk gecompenseerd te krijgen. Deze regeling heet de vangnetuitkering. Nu de definitieve cijfers 2022 bekend zijn, blijken we opnieuw de drempelwaarde te overschrijden en zo in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering. Twee van de voorwaarden voor de vangnetuitkering zijn dat het college een analyse heeft gemaakt van de tekorten en maatregelen neemt om de tekorten te beheersen/terug te dringen.

Het volledig sturen op bijstandsuitgaven (BUIG-budget) is niet onmogelijk, omdat hierbij externe factoren een grote rol spelen. Zo heeft de gemeente geen invloed op dingen die in de wet zijn geregeld, zoals de hoogte van de uitkeringen en wie wel of niet in aanmerking komt voor een uitkering. Een bijstandsuitkering is het laatste vangnet voor inwoners, ook als het budget al volledig besteed is. Als iemand die aan de voorwaarden voldoet, is de gemeente verplicht ene uitkering te verstrekken.

De uitgaven van het re-integratiebudget kunnen we wel sturen, omdat hier veel gemeentelijke beleidsvrijheid ligt. Deze zijn geen onderdeel van het BUIG-budget, maar van de Algemene Uitkering. Opbrengsten van de inzet van re-integratie-instrumenten moeten naast financieel, voornamelijk vanuit maatschappelijk oogpunt worden bekeken. Bij veel huishoudens is niet alleen sprake van een hulpvraag op het gebied van participatie of inkomen, er kan ook sprake zijn van een hulpvraag op meerdere terreinen zoals zorg, veiligheid en schuldproblematiek. Een wijziging in ondersteuning kan hiermee eventueel verregaande consequenties hebben op andere domeinen.

In het kader van de vangnetuitkering is het belangrijk om in te zetten op (aanvullende) maatregelen om te tekorten op het BUIG-budget te verlagen. Dit zijn met name keuzes die bijdragen aan het verhogen van uitstroom uit de uitkering. Deze maatregelen zijn toegelicht in de verklaring van het college (bijlage 1).

In bijlage 3 treft u de verklaring die ter ondertekening door u voorligt.

2. Door de raad gestelde kaders

- Beleidsplan 'Mensen Voorop'- opgave Meedoen naar Vermogen.
- Participatieverordening gemeente Barneveld
- Participatiebeleidsregels gemeente Barneveld
- Begroting 2022

3. Effect

3.1 Meetbaar effect

Een beroep doen op de vangnetregeling om zo een deel van het tekort op het BUIG-budget vanuit het Rijk gecompenseerd te krijgen.

3.2. Maatschappelijk effect

Inzichtelijk maken dat er een meerjarig tekort is op het BUIG-budget en de onderliggende redenen daarvan in kaart brengen. Dit geeft een basis om de discussie te voeren of en op welke wijze er richting de (externe) oorzaken van het terugkerend tekort inspanningen geleverd moeten/kunnen worden.

4a. Argumenten

4a.1. Ondertekening van de verklaring door de gemeenteraad van bijlage 3, is één van de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om succesvol een beroep op de vangnetregeling te kunnen doen.

De verklaring in bijlage 3 is opgesteld conform format van de toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Daarmee voldoet zij aan de gestelde voorwaarden.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

4b.1 Punt van aandacht: Raad geeft geen inhoudelijk oordeel.

De verklaring van de gemeenteraad, conform bijlage 3, is ervoor bedoeld dat de raad verklaart door het college te zijn geïnformeerd. De gemeenteraad hoeft het, om deze verklaring te ondertekenen, niet (of niet op alle punten) eens te zijn met de inhoud van het plan tot kostenbeheersing / -reductie.

4b.2 Tekort terugdringen is een ingewikkelde opgave, met name omdat op veel factoren geen of moeilijk invloed uit te oefenen is.

Het tekort neemt de afgelopen jaren op en laat nu een lichte daling zien. Maar het tekort is nog steeds fors. De gemeente Barneveld heeft door Berenschot, onderzoek uit laten voeren. Hieruit blijkt dat de oorzaak van het tekort uit veel componenten bestaat en dat daar niet eenvoudig invloed op uit te oefenen is.

5. Alternatieve scenario's

De gemeente Barneveld kan er voor kiezen om geen aanvraag voor de vangnetuitkering 2022 te doen. Hiermee krijgt zij (een deel) van het tekort vanuit het Rijk niet gecompenseerd. Daarnaast laten we via deze weg een kans liggen om inzichtelijk te maken dat de verdeling van het BUIG-budget voor de gemeente Barneveld langdurig nadelig uitpakt. Dat geeft een onwenselijk signaal af.

6. Participatie en communicatie

6a Participatie

Op basis van dit onderwerp, aanvraag vangnetuitkering BUIG 2022, worden inwoners geïnformeerd. Dit komt overeen met trede 1 van de participatiemeter: medeweten / informeren.

6b Communicatie

Inwoners worden op de hoogte gebracht door:

- Plaatsing op de gemeentelijke website
- Plaatsing gemeenteberichten
- Socials gemeente Barneveld

7. Proces

7.1 Vervolg/besluitvormingsproces

- Het college besluit uiterlijk 30 mei 2023 op dit voorstel.
- De raad besluit uiterlijk 5 juli 2023 op dit voorstel.

7.2 Vervolgstappen/planning/uitvoering

- Indien besloten, wordt uiterlijk 15 augustus 2023 de aanvraag bij de toetsingscommissie ingediend.
- In november 2023 wordt de beslissing op de aanvraag verwacht.
- De genomen en te nemen maatregelen zijn lopend of worden binnenkort gestart.

7.3 Evaluatie/controle

In de loop van 2023 worden de genomen maatregelen gemonitord. Ook verwachten we medio 2023 oplevering van het vervolgonderzoek dat Berenschot Group B.V. uitvoert. Het college neemt de raad hierin mee. Verder wordt de raad via de reguliere P&C-cyclus periodiek geïnformeerd.

8. Financiële gevolgen

Het tekort op het BUIG-budget is in 2022 in totaal 13,45%, afgerond € 1.065.000. De eerste 7,5% van het tekort moet de gemeente zelf dekken. Voor het tekort tussen 7,5% en 12,5% vergoedt het Rijk, mits aan de voorwaarden is voldaan, 50%. Het tekort boven 12,5% vergoedt het Rijk volledig. In onderstaande berekening is de hoogte van de vangnetuitkering 2022 berekend.

BUIG 2022	
Definitief BUIG budget 2022	€ 7.914.439
Definitieve uitgaven BUIG 2022 (lasten – baten)	€ 8.978.982
Tekort BUIG 2022	€ 1.064.543
Percentage totaal tekort	13,45 %
Eigen risicodrempel (7,5% van het toegekende budget)	€ 593.583
Vergoeding tekort onder drempel van 7,5%	€ 0
Vergoeding tekort tussen 7,5% en 12,5% (vergoeding 50%)	€ 197.861
Vergoeding tekort boven 12,5% (vergoeding 100%)	€ 75.238
Hoogte Vangnetuitkering 2022	€ 273.099

We leveren de afgelopen jaren veel inspanning en nemen maatregelen om het tekort aankomende jaren te reduceren. Gezien de factoren die het tekort op het BUIG-budget veroorzaken en de weinig directe invloed die we hierop uit kunnen oefenen, zijn we voorzichtig geworden in het doen van uitspraken of en hoeveel het tekort teruggedrongen kan worden.

9. Risico's

Geen; zolang het besluit tijdig wordt genomen en de aanvraag voor de uiterste termijn wordt ingediend. Dit is haalbaar. Indien er over 2023 opnieuw een tekort is, hoger dan 7,5%, kan de gemeente Barneveld in 2024 weer een nieuwe beroep op de vangnetuitkering doen.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
 de secretaris, de burgemeester,
 W. Wieringa J. van der Tak